

Ustavni sud Crne Gore, u Prvom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama, u sastavu: sudija – Dragana Đuranović, predsjednica Vijeća i sudije – Snežana Armenko i Momirka Tešić, članice Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 48 tačka 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 11/15), na sjednici od 30. oktobra 2024. godine, donio je

ODLUKU

ODBIJA SE ustavna žalba.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. PZU O. S. a. „C. F. D. i. A. c. D. – D. M.“, iz B., koju zastupa A. L., advokatica, iz K., podnijela je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv presude Višeg suda u Podgorici, Gž. br. 5825/20, od 4. decembra 2020. godine, zbog povrede prava iz odredaba čl. 19, čl. 20, čl. 32 i čl. 124 st. 1 i 2 Ustava Crne Gore, čl. 6 st. 1 i čl. 20 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

2. U ustavnoj žalbi je, u suštini, navedeno da Viši sud u Podgorici nije odgovorio na žalbene navode tuženog, iako je Osnovni sud u Kotoru svoj zaključak zasnovao na iskazu tužioca, koji je bio u suprotnosti sa pisanim dokazima – Ugovorom o radu i nalazom i mišljenjem vještaka. Tvrdi da sudovi uopšte nijesu cijenili Ugovor o radu kao relevantan za presuđenje, niti druge pisane dokaze. S tim u vezi, podnositeljka sa poziva na praksu Ustavnog suda u Odluci UŽ-III br. 508/10, od 26. decembra 2012. godine. Naime, Viši sud u Podgorici uopšte nije obrazložio na koji način je Osnovni sud u Kotoru utvrdio pravni osnov tužbenog zahtjeva, odnosno na koji način je utvrdio da je tuženi bio dužan da daje mjesečno 30 % od ukupnog prihoda tužiocu, te kojim aktom je to ugovoreno, kao i u kakvoj vezi sa istim stoji ugovor o zasnivanju radnog odnosa tužioca kod tužene, obzirom da je tim ugovorom određena fiksna zarada tužioca i mogućnost isplate stimulansa, ali ne i obaveza. U konačnom je predloženo da se usvoji ustavna žalba, ukine osporena presuda Višeg suda u Podgorici i predmet vrati tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

3. U postupku pokrenutom ustavnom žalbom, saglasno odredbama člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava i čl. 68 i 75 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, Ustavni sud, u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj žalbi, utvrđuje da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo. Za Ustavni sud su relevantne samo one činjenice od čijeg postojanja zavisi ocjena o povredi ustavnog prava.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. U sprovedenom postupku, uvidom u osporenu presudu i drugu dostavljenu dokumentaciju, Ustavni sud je utvrdio sledeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavno-sudskom predmetu:

5. Predmet spora, koji je prethodio ustavnosudskom postupku, predstavljao je zahtjev tužioca da mu tužena (podnositeljka ustavne žalbe) na ime neisplaćene zarade po osnovu rezultata rada u visini od 30 % od ukupnog prihoda ostvarenog radom tužioca za period od 13. januara 2018. godine do 26. marta 2018. godine, isplati iznos od 1.699,05 eura, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 18. decembra 2018. godine, kao dana izrade nalaza i mišljenja, pa do konačne isplate, na ime zatezne kamate obračunate od dospelosti potraživanja pa do dana izrade nalaza i mišljenja, zatim po osnovu zakonske zatezne kamate obračunate od dana dospelosti glavnog potraživanja, bliže navedene u izreci prvostepene presude.

6. Presudom Osnovnog suda u Kotoru, P. br. 523/20/18, od 6. jula 2020. godine, u dijelu izreke *pod stavom I* usvojen je predmetni tužbeni zahtjev, sa zakonskom zateznom kamatom, na način bliže određen u ovom stavu izreke,

u dijelu izreke *pod stavom II* usvojen je predmetni tužbeni zahtjev u pogledu zakonske zatezne kamate na naknadno plaćeno glavno potraživanje, na način bliže određen u ovom stavu,

u dijelu izreke *pod stavom III*, obavezan je tuženi da tužioca na ime troškova postupka isplati iznos od 1.650,00 eura.

7. Odlučujući o žalbama stranaka, Viši sud u Podgorici, je presudom GŽ. br. 5825/20, od 4. decembra 2020. godine, u dijelu izreke *pod stavom I* žalbu tuženog odbio, kao neosnovanu, i potvrdio presudu prvostepenog suda u dijelu izreke *pod st. I i II*,

u dijelu izreke *pod stavom II* ukinuto je rješenje o troškovima postupka iz dijela izreke *pod stavom III* presude prvostepenog suda i predmet u tom dijelu vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak.

8. U obrazloženju presude je, pored ostalog, navedeno:

“(…) U prvostepenom postupku utvrđeno je da je tužilac kod tuženog zasnovao radni odnos na određeno vrijeme, zaključenjem Ugovora o radu od 12. novembra 2017. godine, na radnom mjestu Stomatolog, sa pravom na osnovnu zaradu u iznosu od 250,00 eura mjesečno, s tim da može ostvariti pravo na uvećanu zaradu za radni učinak (čl. 3 i čl. 4 Ugovora). Radni odnos tužiocu je prestao zbog njegovog otkaza sa danom 31. mart 2018. godine, što je konstatovano rješenjem tuženog, br. 02/18, od 31. marta 2018. godine.

Tuženi je u odgovoru na tužbu priznao da je tužiocu plaćao stimulans, što je konstatovano i Zapisnikom Inspekcije rada, br. 0204/6-109, od 4. maja 2018. godine.

Tužilac je prilikom saslušanja u svojstvu stranke naveo da je u vezi zarade dogovor bio da mu se osnovna zarada plaća u iznosu od 250,00 eura mjesečno, da je to fiksna zarada i da pored nje ima pravo i na 30 % od naplaćene cijene usluga koje pruži kao stomatolog u ordinaciji, da mu je u prethodne tri godine upravo na osnovu stimulansa, tj. tih 30 % usmeno dogovorenih sa direktorom tuženog, uplaćen iznos od 40.000,00 eura, koje uplate su vršene na njegov lični račun, sa svrhom uplate “materijalni troškovi i ostali transferi”. Nadalje, tužilac je određeno naveo i da je svaka usluga koju je u

ordinaciji tuženog pružio, osim u zvaničnim medicinskim knjigama i protokolima koji se vode kod tužene, evidentirana u njihovim internim sveskama i na osnovu te interne knjige rađen je mjesečni obračun radi isplate tih 30 %, da se radilo o običnoj svesci, koja nije bila pečatirana od strane tužene i ti podaci iz interne sveske su identični sa podacima u zvaničnim medicinskim knjigama i protokolima. Tužilac je dalje naveo da je obračun iz interne sveske rađen od strane direktorice tužene M.R. Zadnju uslugu u ordinaciji tužilac je pružio 26. marta 2018. godine, a posljednja isplata na ime stimulansa mu je izvršena 13. januara 2018. godine.

Iskaz tužioca je pravilno ocijenjen u vezi sa rezultatima ekonomsko-finansijskog vještačenja, iskazom zakonskog zastupnika tužene, koja je potvrdila da se mimo 250,00 eura mjesečne fiksne zarade iz Ugovora o radu tužioca vršene i druge uplate od strane tužene, da je moguće da je tužena u prethodne tri godine tužiocu na ime tih dodatnih plaćanja uplatila ukupno 40.000,00 eura, kao i iskazom svjedoka D.B., takođe stomatologa, kojoj je tužena na mjesečnom nivou uplaćivala zaradu koja je odgovarala visini od 30 % prihoda tužene koji su ostvareni njenim radom.

Polazeći od predmetnog činjeničnog utvrđenja, Osnovni sud u Kotoru je valjano ocijenio sve sprovedene dokaze i rezultat cjelokupnog postupka u smislu odredbe čl. 9 Zakona o parničnom postupku, zakonito odlučujući o zahtjevu tužioca da mu se po osnovu naknade štete u visini manje isplaćene zarade za period od 13. januara 2018. godine do 26. marta 2018. godine, dosudi iznos od 1.699,05 eura glavnice, sa traženim kamatama, dospelim i budućim, dok je u odnosu na tuženu odbio žalbu i potvrdio prvostepenu presudu u dijelu izreke pod st. I i II. (...)"

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE NORME

Ustav Crne Gore

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Evropska konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj tužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim po osnovu zakona.

IV OCJENA USTAVNOG SUDA

9. Ustavni sud je, polazeći od razloga navedenih u ustavnoj žalbi i sadržine prava koja se štite Ustavom i Konvencijom analizirao osporavanu presudu sa aspekta odredaba člana 32 Ustava i čl. 6 st. 1 Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

10. Ocjenjujući razloge ustavne žalbe sa aspekta odredaba člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije, Ustavni sud je ocijenio da je postupak vođen na način propisan zakonom i pred zakonom ustanovljenim sudovima, a podnositeljki je osigurano pravično i javno suđenje, omogućeno učešće u postupku, praćenje njegovog toka, raspravljanje pred sudom,

predlaganje dokaza, preduzimanje zakonom dopuštenih procesnih radnji i ulaganje dozvoljenih pravnih lijekova.

11. Podnositeljka u ustavnoj žalbi u suštini problematizuje obrazloženje osporavane presude, smatrajući da Viši sud Podgorici nije pravilno utvrdio činjenično stanje.

Opšta načela

12. Ustavni sud je u svojoj dosadašnjoj praksi, slijedeći stavove Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu, ustanovio niz načela (ili uslova) koja moraju biti ispunjena da bi se određeni sudski postupak, posmatran u cjelini, mogao cijeliti pravičnim. Ustavni sud podsjeća da se "pravičnost", u smislu člana 32 Ustava i člana 6 Konvencije, ne smiju tumačiti kao "materijalna", jer je priroda pravičnosti isključivo "procesna".

13. Ustavni sud konzistentno ukazuje da nije nadležan da supstituiše redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, uopšteno, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli. Takođe, u okviru nadležnosti po ustavnoj žalbi, Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupcima pred redovnim sudovima, odnosno ispituje da li je tokom postupka pred nadležnim sudovima počinjena takva povreda, koja postupak kao cjelinu čini nepravičnim za podnosioca.

14. Nadalje, Ustavni sud ističe, da član 6 stav 1 Konvencije obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude, ali ova obaveza ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesu argumenti. Pravo na obrazloženu odluku ima korijen u jednom opštijem načelu koje Konvencija sadrži, a to je načelo koje štiti pojedinca od proizvoljnosti. Odluka domaćih sudova treba da sadrži razloge koji su dovoljni da odgovore na suštinske aspekte činjenične i pravne - supstancijalne ili proceduralne - argumentacije stranaka u sporu. Da bi se utvrđenje činjenica i ocjena dokaza od strane sudova moglo smatrati proizvoljnim na način da utiče na pravičnost konkretnog postupka, pogrešni zaključci tih sudova o odlučnim činjenicama trebali bi biti toliko očigledni da se mogu okarakterisati kao nesumnjiva greška (*manifest error*) - drugim riječima, takva greška koju niti jedan razuman sud ne bi nikada mogao učiniti.

15. Dakle, kada je riječ o tumačenju i primjeni prava na konkretne slučajeve, Ustavni sud u načelu ne smije zamijeniti pravne stavove i shvatanja nadležnih sudova svojim, sve dok sudske odluke ne otkrivaju bilo kakvu arbitrnost, a dovoljno su obrazložene i, po potrebi, upućuju na relevantnu sudsku praksu. Ustavni sud podsjeća da nije njegov zadatak da preuzme ulogu sudova koji su prvi pozvani da interpretiraju i tumače zakone. Zadatak Ustavnog suda ograničen je na ispitivanje da li je takva interpretacija sudova u skladu sa Ustavom sa aspekta zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Primjena opštih principa na konkretan predmet

16. Ispitujući ove navode ustavne žalbe sa stanovišta prava na pravično suđenje, iz odredaba člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Konvencije, Ustavni sud ukazuje da ustavna garancija označenih prava podrazumijeva, pored ostalog, da sudska odluka o nečijem pravu ili obavezi mora biti donijeta u postupku koji je sproveden u skladu sa važećim procesnim zakonom, primjenom mjerodavnog prava i obrazložena na ustavnopravno prihvatljiv način, jer bi se u suprotnom mogla smatrati rezultatom arbitrarnog postupanja i odlučivanja nadležnog suda.

17. Ustavni sud je najprije konstatovao da je predmetnom presudom Višeg suda u Podgorici, u pogledu glavne stvari, odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca i potvrđena prvostepena presuda pod stavovima prvim i drugim izreke, kojom je usvojen tužbeni zahtjev tužioca, kojim je traženo da se obaveže tužena, ovdje podnositeljka ustavne žalbe da mu po osnovu naknade materijalne štete, zbog neisplaćene zarade po osnovu rezultata rada u visini od 30 % od ukupnog prihoda ostvarenog radom tužioca za period od 13. januara 2018. godine do 26. marta 2018. godine, isplati iznos od 1.699,05 eura, sa pripadajućim iznosima kamata.

18. Ustavni sud napominje da, saglasno načelu slobodne ocjene dokaza - član 9 Zakona o parničnom postupku, redovni sud odlučuje po svom uvjerenju na osnovu savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na osnovu rezultata cjelokupnog postupka, koje će činjenice uzeti kao dokazane. Stoga, nije na Ustavnom sudu da ocjenjuje koje odlučne činjenice redovni sudovi trebaju da utvrde, niti koje dokazne prijedloge stranaka moraju prihvatiti ili odbijati. Odluka o tome koje će od predloženih dokaza izvesti, nezavisno od dispozicije stranaka, je isključivo na redovnim sudovima.

19. Naime, Viši sud u Podgorici je prihvatio zaključak Osnovnog suda u Kotoru, koji je prema stanju u spisima i ocjenom dokaza izvedenih u prvostepenom postupku, utvrdio da je predmetnim Ugovorom o radu, zaključenim između tužioca, kao zaposlenog i podnosioca, kao poslodavca, u smislu odredaba čl. 3 i 4 istog, osim osnovne zarade u mjesečnom iznosu, bila ugovoreno i pravo tužioca na uvećanu zaradu za radni učinak, koje rezultate je tužilac ostvario, zbog čega je usvojen tužbeni zahtjev tužioca u dijelu koji se odnosi na isplatu potraživanja sa pripadajućim iznosima na ime kamata. Ovakav stav Višeg suda u Podgorici i Osnovnog suda u Kotoru zasnovan je na iskazu tužioca, zatim iskazima zakonskog zastupnika podnositeljke i svjedoka D.B., kao i nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke.

20. Ustavni sud primjećuje da osporavana presuda Višeg suda u Podgorici, posmatrana sa aspekta zahtjeva člana 6 stav 1 Konvencije, ispunjava elemente obrazložene odluke i da se, stoga, ne mogu podvesti pod "očigledno proizvoljnu", iz sljedećih razloga:

- Osnovni sud u Kotoru i Viši sud u Podgorici su uz konkretne, detaljne i izričite argumenate zaključili da je tužilac osnovano tražio da se obaveže podnositeljka da mu po osnovu potraživanja proisteklog iz realizacije predmetnog Ugovora o radu, isplati iznos bliže naveden u izreci prvostepene presude. Osnovni sud u Kotoru je u tom pravcu, u smislu zahtjeva člana 6 stav 1 Konvencije, izvršio ocijenu činjenica i okolnosti utvrđenih u prvostepenom postupku, u cilju opravdavanja takvog zaključka, što je prihvatio Viši sud u

Podgorici, jer je ocjenjujući žalbene navode podnositeljke, razmatrao argumente koji su bili relevantni i odlučujući za podnositeljku ustavne žalbe, a kojima se prethodno bavio Osnovni sud u Kotoru u prvostepenoj presudi.

- Osnovni sud u Kotoru je obrazložio svoje stanovište koje se tiče utvrđenja da je predmetnim Ugovorom o radu, bilo predviđeno pravo podnosioca da u slučaju ostvarenja odgovarajućih rezultata rada, osim osnovne zarade, primi i zaradu u uvećanom iznosu. Naime, Osnovni sud u Kotoru je doveo u vezu navode tužioca, date prilikom saslušanja u prvostepenom postupku, koji su se odnosili na postignuti dogovor sa podnositeljkom, kako u pogledu visine potraživanja, tako i načina isplate, evidentiranja pruženih usluga i prethodno uplaćenog iznosa po tom osnovu (mimo traženog iznosa), sa iskazom zakonskog zastupnika podnositeljke, u dijelu koji se odnosio na vršenje drugih uplata (izuzev osnovne zarade) od strane podnositeljke prema tužiocu i mogućnosti da se upravo radi o iznosu koji je podnositeljka prethodno isplaćena tužiocu, zatim iskazu svjedoka D.B., kojoj je od strane podnositeljke vršena isplata zarade u odgovarajućem procentualnom iznosu – 30% od ostvarenih prihoda podnositeljke, kao i nalazom i mišljenjem vještaka finansijske struke. Na taj način je Osnovni sud u Kotoru našao da se radi o ugovornoj obavezi podnositeljke, kojoj odgovara pravo tužioca da u slučaju uslova, koji je ostvaren od strane tužioca, isplati traženi iznos. Ovakav pristup Osnovnog suda u Kotoru prihvatio je Viši sud u Podgorici dajući određene i izričite odgovore na pitanja koja su odlučujuća za ishod postupka u ovom dijelu.

21. Obrazloženje presude Višeg suda u Podgorici sadrži suštinski važne činjenice za razrješenje spora. Dakle, Viši sud u Podgorici je odlučujući po žalbi podnositeljke uzeo u obzir sve pravno relevantne okolnosti koje su bile od značaja za presuđenje, navodeći jasne razloge o njihovoj relevantnosti za konkretan slučaj. Stoga, Ustavni sud ocjenjuje da je obrazloženje osporavane presude Višeg suda u Podgorici dovoljno i jasno, a samim tim i ustavnopravno prihvatljivo. Prema tome, Ustavni sud nalazi da iz obrazloženja osporavane presude Višeg suda u Podgorici nema ničeg što ukazuje na proizvoljnu primjenu prava u okolnostima konkretnog predmeta na štetu podnositeljke ustavne žalbe.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 275/21
30. oktobar 2024. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Dragana Đuranović,s.r.